Deltaplan
Agrarisch
Waterbeheer

Klimaatadaptatie Landbouw
Neerslagextremen

3 maart 2020

Geert de Groot

Deltaplan
Agrarisch
Waterbeheer

LTO Nederland

Effecten van klimaatverandering

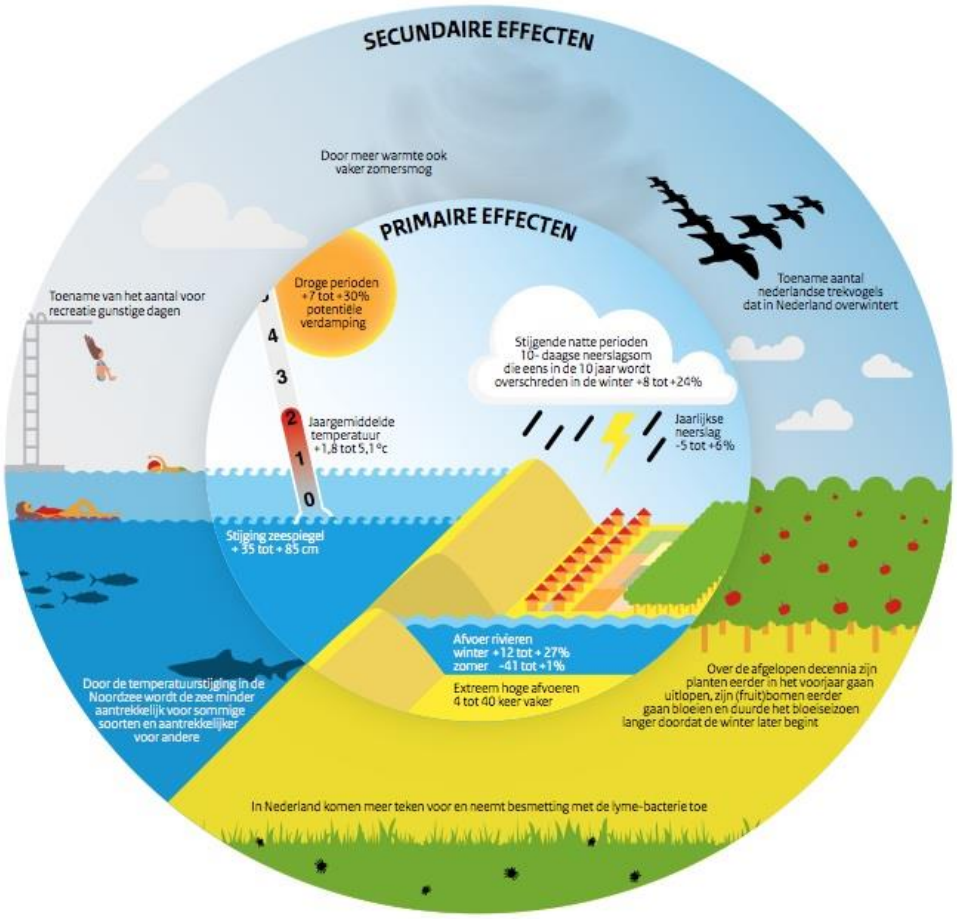

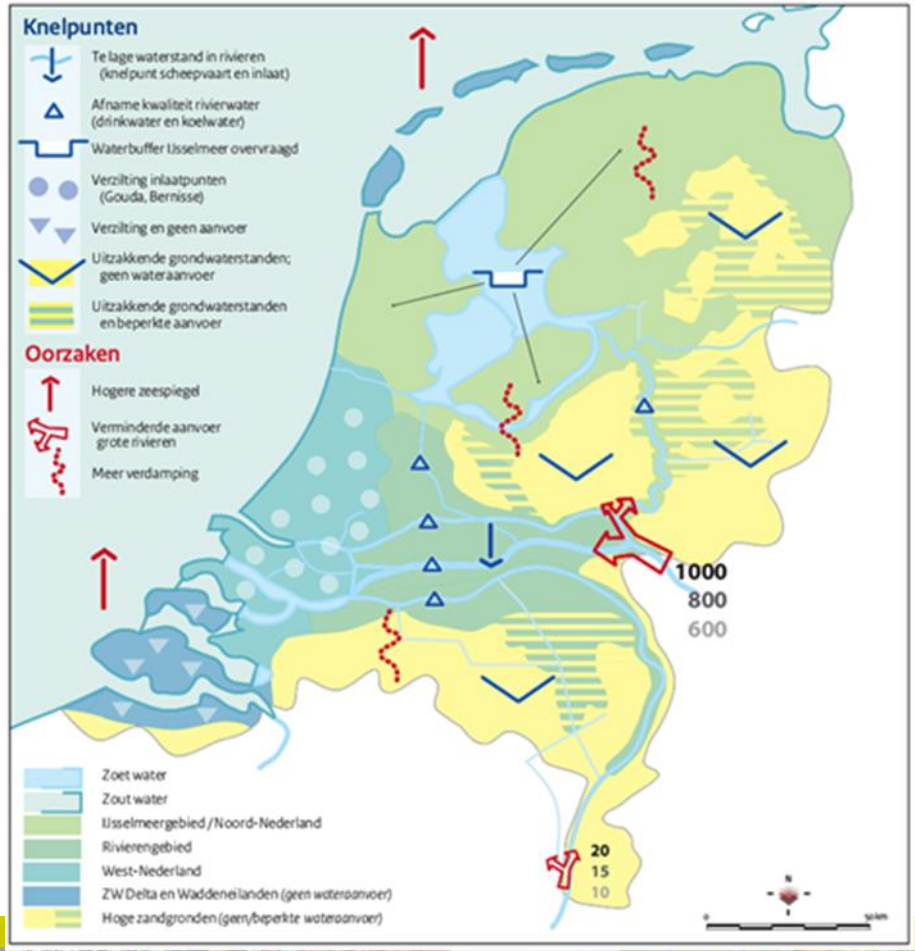

Deltaplan
Agrarisch
Waterbeheer

LTO Nederland

Klimaatverandering is niet iets van de toekomst

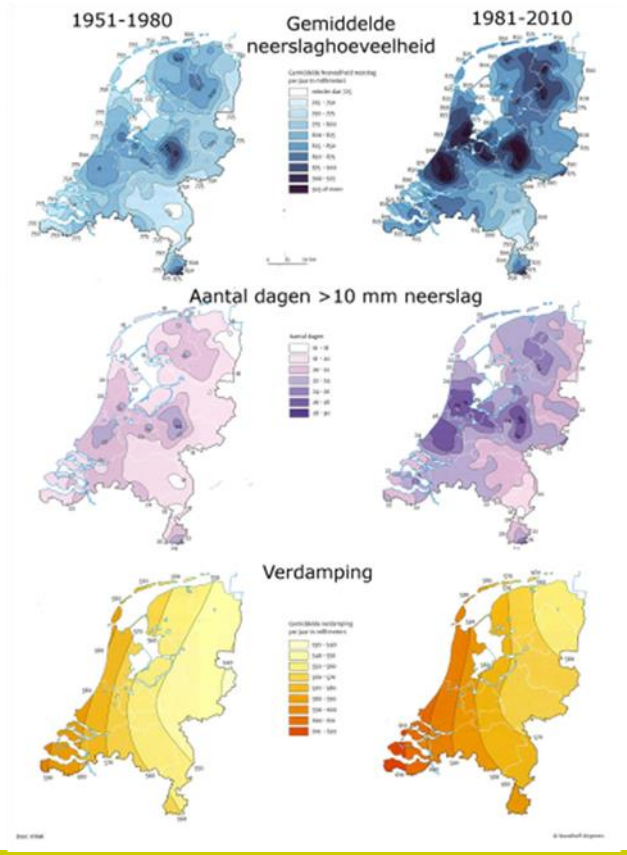

Deltaplan
Agrarisch
Waterbeheer

LTO Nederland

Droogteschade Natschade Verzilting

Deltaplan
Agrarisch
Waterbeheer

LTO Nederland

Niet overal is aanvoer van zoetwater mogelijk.

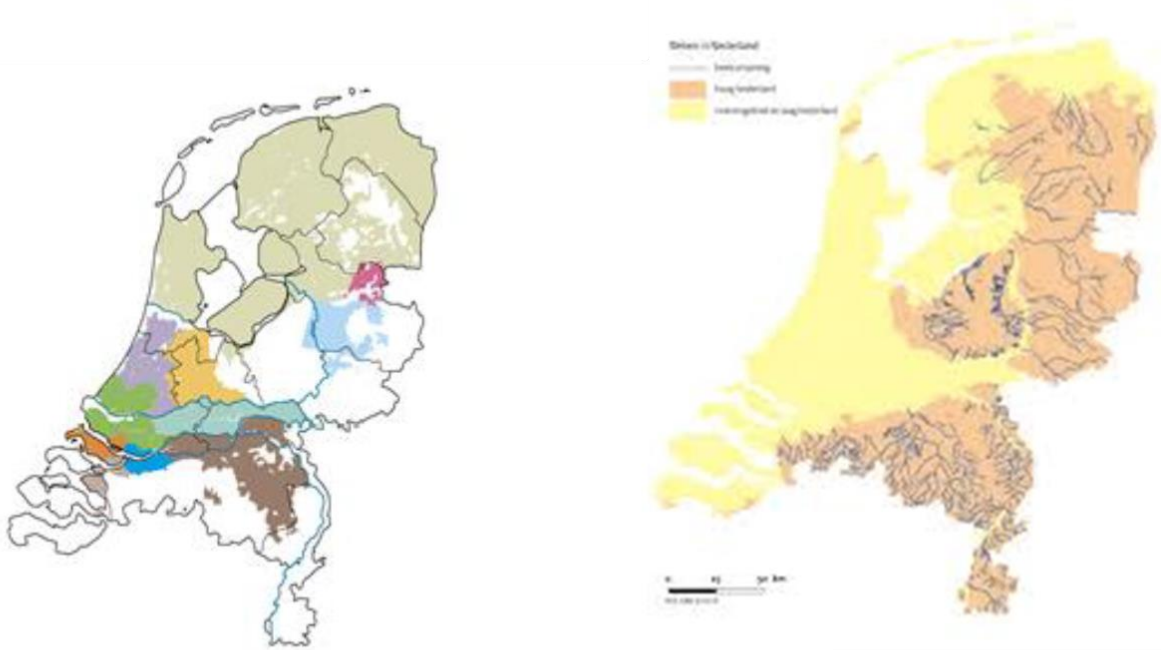

Figuur 2. Naar de wit gekleurde gebieden is geen wateraanvoer vanuit het hoofdwatersysteem- de Rijn of Maas- mogelijk.

Deltaplan Agrarisch Waterbeheer

LTO Nederland

Boeren aan zet!

- DAW als parlevinker: Samen op weg naar duurzame en gezonde landbouwbedrijven
- Bottom-up: kennisdelen, stimuleren, inspireren, adviseren, faciliteren, assisteren
- Keywords: professioneel ondernemerschap, verantwoordelijkheid tonen
- Maatwerk: 55.000 boeren in 21 waterschappen

Deltaplan
Agrarisch
Waterbeheer

LTO Nederland

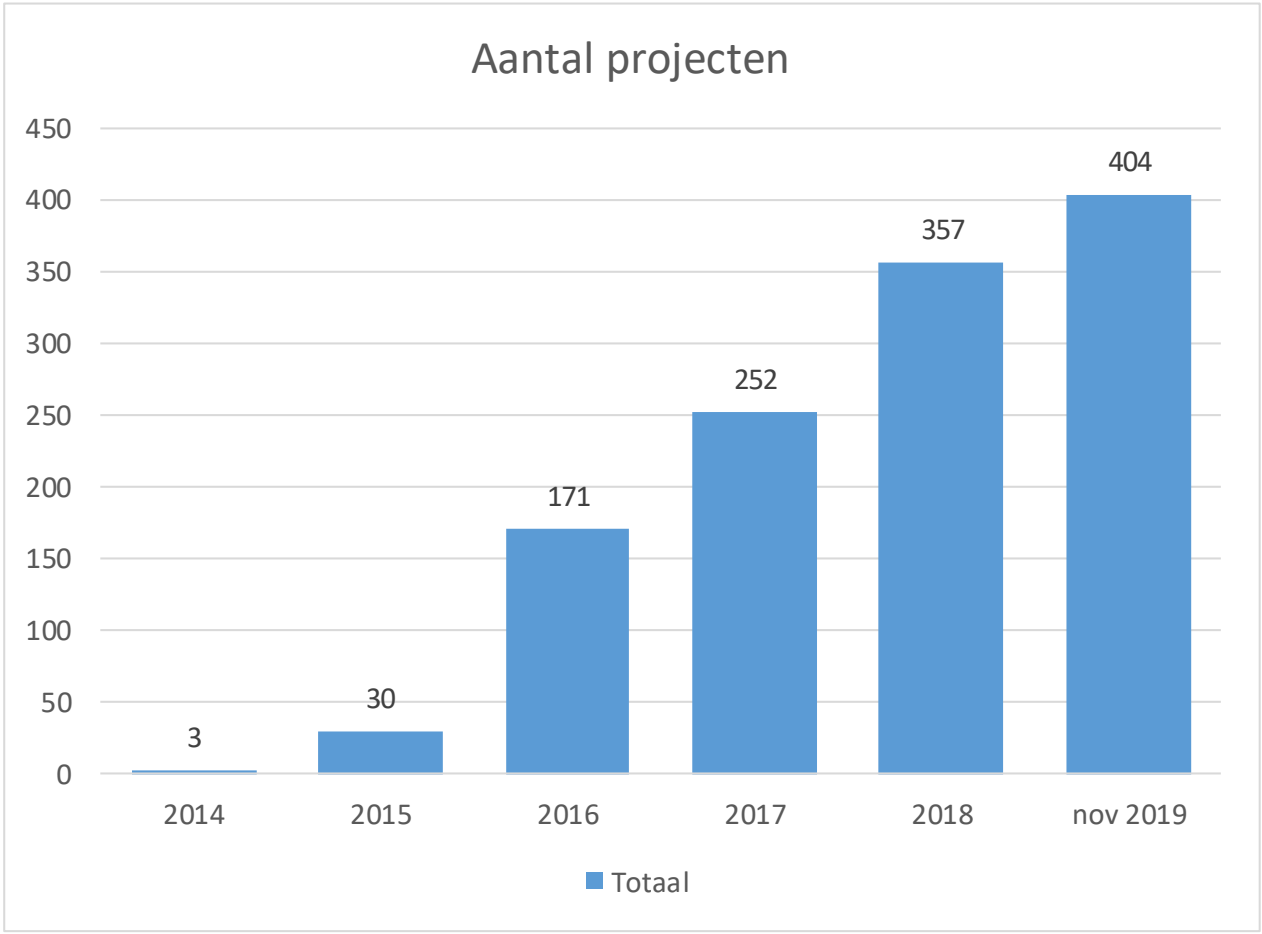

Deltaplan Agrarisch Waterbeheer

LTO Nederland

BOOT-maatregelen in projecten

Categorie	Subcategorie	Voorbereiding	In procedure	Uitvoering	Afgerond	Totaal
Kennis	Kennisoverdracht	3	4	124	36	167
Categorie A:	Planvorming voor eigen bedrijf	1	4	63	4	72
MANAGEMENT /	Regionale samenwerking	4	4	44	15	67
Categorie B:	Beregenen of andere watergeefsystemen		2	13	6	21
BOVENWETTELIJKE	Gebruik mest en nutriënten	1	2	15	14	32
INVESTERINGEN /	Gebruik van gewasbeschermingsmiddelen	2	2	12	12	28
subsidiabel POP3	Hydrologische maatregelen	3	6	44	14	67
	Maatregelen in of langs het watersysteem (inclusief zuiveringsproces	3	7	23	9	42
	Maatregelen om goede bodemstructuur te bevorderen		1	1	1	3
	Maatregelen voor de erfsituatie en bedrijfsgebouwen	1	8	49	24	82
	Waterberging		1	5	1	7
Categorie C: Verbeterde	Gebruik mest en nutriënten		3	7	5	15
GLP/GLP2020	Gebruik van gewasbeschermingsmiddelen	1		2		3
	Maatregelen om bodemleven te bevorderen			3	1	4
	Maatregelen om goede bodemstructuur te bevorderen	1	3	8	6	18
	Maatregelen om organische stof te bevorderen	5	2	29	5	41
	Maatregelen voor de erfsituatie en bedrijfsgebouwen			2	1	3
Totaal		**154**	**49**	**444**	**25**	**672**

Deltaplan
Agrarisch
Waterbeheer

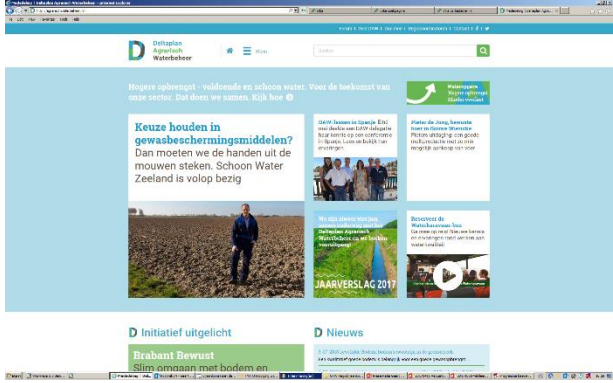

De Waterkaravaan

Doel

- Ondersteunt proces in de regio's
- Informatie-uitwisseling tussen waterschappers en boeren
- Versterken kennisdeling

Hoe:

- Gezamenlijk organiseren bijeenkomsten informatie- en
- Kennisdeling.
- www.agrarischwaterbeheer.nl, fact-sheets, projectvoorbeelden
- Inzet Waterkaravaan-bus

Deltaplan
Agrarisch
Waterbeheer

VOORBEELD ZON

- Doelstelling ZON: behoud voldoende en schoon zoetwater en tegengaan van effecten van droogte en overvloed
- Oftewel: werken aan ZON-doelen is onderdeel van de doelstellingen van DAW

NEDERLAND LEEFT MET WATER

Zoetwatervoorziening Oost-Nederland

Deltaplan
Agrarisch
Waterbeheer

ZON-landbouw

Uitvoeringsmaatregelen en voorbeelden:

- Verbeteren bodemstructuur: verhogen organische stof, voorkomen insporing,…
- Efficiënter beregenen / zuinig watergebruik: gebruiken restwater, beslisondersteunend systeem beregening,…
- Water vasthouden: greppels afsluitbaar, percelen langer bedekt, regelbare drainage,…
- Water bufferen: opslag hemelwater in bassins,…
- Optimalisatie gewaskeuze: dieper wortelende gewassen, slim toepassen groenbemesters,…
- Bewustwording: opstellen bedrijfswaterplan, uitrollen Vruchtbare Kringloop,…

Deltaplan
Agrarisch
Waterbeheer

ZON-landbouw via DAW

- Koepelaanvraag: aanvraag verschillende pakketten maatregelen (inschatting obv praktijkervaring/pilots)
- In communicatie meteen helder wat kan en onder welke voorwaarden subsidie beschikbaar is.
- Loketfunctie, ondersteund met webtool: laagdrempelig, ontzorgen, gerichte ondersteuning in combinatie met zelfwerkzaamheid.
- DAW-netwerk benutten voor signaleren kansen, werven deelnemers, combinaties maken in het werk (vb bosstrooisel benutten als organische stof)
- Monitoring en verantwoording: gebruik DAW-database

Deltaplan
Agrarisch
Waterbeheer

LTO Nederland

Koepelaanvragen via loket

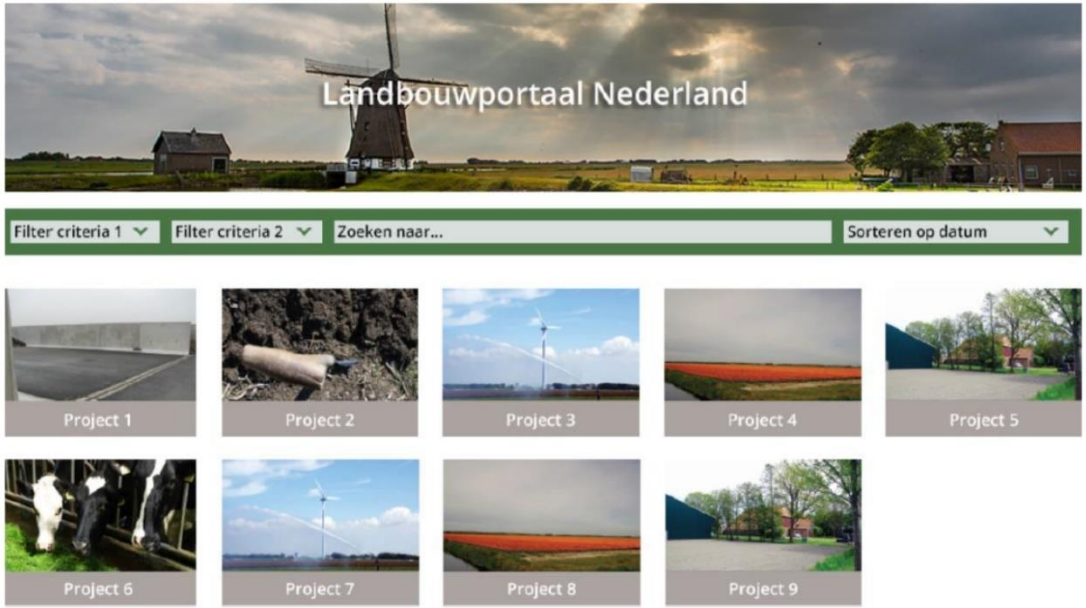

[6] De naam is een voorstel en naar eigen inzicht worden aangepast.

Deltaplan
Agrarisch
Waterbeheer

LTO Nederland

Positieve effecten van bodem-water-maatregelen

(uit onderzoek ‘Goede grond voor een duurzaam watersysteem’)

- gewasopbrengsten (tot > 10 %) kunnen verhogen
- piekafvoeren kunnen reduceren; tot 15% in de winter en zelfs tot 50% in de zomer
- beregeningsbehoefte met één derde kunnen reduceren;

- emissies van meststoffen en gewasbeschermings-middelen via uit- en afspoeling en uitspoeling sterk kunnen beperken.

Deltaplan
Agrarisch
Waterbeheer

LTO Nederland

Wensen

- Meer kennis van maatregel-effect-relatie

- Meer gebiedsgerichte aanpak (in samenhang met andere opgaven)

- Nieuw GLB dat water- en bodemmaatregelen stimuleert.

Deltaplan
Agrarisch
Waterbeheer

LTO Nederland

Welke vragen/problemen/uitdagingen ziet u om de open teelten op dit onderwerp klimaatadaptiever te maken.

Deltaplan
Agrarisch
Waterbeheer

LTO Nederland

- Maatregelen om goede bodemstructuur te bevorderen om daarmee watervasthoudend vermogen te verhogen en uitspoeling te voorkomen:
- Bodembedekking
- Zaai een vanggewas of groenbemester onder of na het maïsgewas
- Inzet van compost en organische mest
- Gebruik diepwortelende en rustgewassen
- Bewerk de grond langs de helling (contourbewerking)
- Ken uw bodem, breng de bodemkwaliteit in beeld
- Toepassen niet kerende bodembewerking
- Sloot- en bermmaaisel toepassen op bedrijf
- Stikstofarme en/of fosforarme gewasresten toepassen
- Vaste rijpaden op perceel
- Verleng de leeftijd van grasland en verhoog het organische-stofgehalte